

Wyrok z 16 stycznia 2007 r., U 5/06
AMNESTIA MATURALNA

Rodzaj postępowania: kontrola abstrakcyjna Inicjator: Rzecznik Praw Obywatelskich	Skład orzekający: 3 sędziów	Zdania odrębne: 0
---	---------------------------------------	-----------------------------

Przedmiot kontroli	Wzorce kontroli
<p>Uwzględnianie na świadectwie dojrzałości osób, które przystąpiły do egzaminu maturalnego na poziomie rozszerzonym, również wyników na poziomie podstawowym, obliczonych na zasadach określonych w załączniku do rozporządzenia</p> <p>[Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 8 września 2006 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych: § 2 i załącznik]</p>	<p>Warunki dopuszczalności wydawania rozporządzeń</p> <p style="text-align: right;">[Konstytucja: art. 92 ust. 1]</p> <p>Upoważnienie ministra do określenia w rozporządzeniu m.in. warunków i sposobu oceniania i klasyfikowania uczniów</p> <p style="text-align: right;">[Ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty: art. 22 ust. 2 pkt 4]</p>
<p>Uznanie, że niektóre osoby, które w latach 2005 i 2006 nie spełniły obowiązujących wówczas warunków egzaminu maturalnego, zdały egzamin</p> <p>[Rozporządzenie jw.: § 4 ust. 1 i 3]</p>	<p>Uzależnienie uzyskania świadectwa maturalnego od „zdania” egzaminu maturalnego</p> <p style="text-align: right;">[Ustawa jw.: art. 9 ust. 1 pkt 3 lit. b–f]</p> <p>Zasada demokratycznego państwa prawnego</p> <p>Zasada powszechnego i równego dostępu do wykształcenia</p> <p style="text-align: right;">[Konstytucja: art. 2, art. 70 ust. 4]</p>
<p>Wejście w życie niektórych przepisów zaskarżonego rozporządzenia nowelizującego po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia</p> <p>[Rozporządzenie jw.: § 5]</p>	<p>Zasada demokratycznego państwa prawnego</p> <p style="text-align: right;">[Konstytucja: art. 2]</p>
<p>Możliwość uzyskania, pod pewnymi warunkami, świadectwa maturalnego mimo niezdania jednego z egzaminów z przedmiotów obowiązkowych</p> <p>[Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 7 września 2004 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych: § 97 ust. 2 w brzmieniu nadanym rozporządzeniem nowelizującym z 8 września 2006 r. (jw.)]</p>	<p>Uzależnienie uzyskania świadectwa maturalnego od „zdania” egzaminu maturalnego</p> <p style="text-align: right;">[Ustawa jw.: art. 9 ust. 1 pkt 3 lit. b–f]</p> <p>Zasada powszechnego i równego dostępu do wykształcenia</p> <p style="text-align: right;">[Konstytucja: art. 70 ust. 4]</p>

Szczegółowe zasady egzaminu maturalnego w Polsce określa rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 7 września 2004 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych, wydane na podstawie upoważnienia zawartego w ustawie z 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

Egzamin maturalny przeprowadzany dla większości absolwentów szkół ponadgimnazjalnych składa się w zasadzie z dwóch części: ustnej (z języka polskiego i języka obcego) i pisemnej (z języka polskiego, języka obcego i jednego przedmiotu wybranego przez absolwenta). Regułą jest, że egzamin z przedmiotów obowiązkowych (oprócz języka polskiego) może być zdawany – według wyboru samego absolwenta – albo na poziomie podstawowym, albo na poziomie rozszerzonym. Ma to związek z przyjętym kilka lat temu rozwiązaniem, zgodnie z którym wyniki egzaminu maturalnego stanowią główną podstawę przyjęcia absolwenta szkoły ponadgimnazjalnej na studia wyższe, według szczegółowych reguł określonych przez Senat uczelni.

Dla uzyskania pozytywnego wyniku egzaminu maturalnego wymagane jest w zasadzie otrzymanie co najmniej 30% punktów z każdego z egzaminów przeprowadzanych z poszczególnych przedmiotów zarówno w części ustnej, jak i pisemnej (por. § 97 ust. 1 w związku z § 72 ust. 2 i § 94 ust 2 ww. rozporządzenia z 7 września 2004 r.).

W niniejszej sprawie, zainicjowanej wnioskiem Rzecznika Praw Obywatelskich, przedmiotem kontroli były normy wprowadzone rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 8 września 2006 r. nowelizującym ww. rozporządzenie z 7 września 2004 r.

Po pierwsze, zgodnie z § 2 rozporządzenia nowelizującego, w roku szkolnym 2006/2007 osobom, które przystąpiły do części pisemnej egzaminu maturalnego na poziomie rozszerzonym i które po raz pierwszy otrzymują świadectwo dojrzałości, na świadectwie, oprócz wyniku uzyskanego na poziomie rozszerzonym, odnotowuje się wynik egzaminu na poziomie podstawowym, obliczony w sposób określony w załączniku do rozporządzenia.

Wnioskodawca zarzucił, że wymieniony przepis został wydany z przekroczeniem ustawowej delegacji do wydania rozporządzenia. Otóż przepis art. 22 ust. 2 pkt 4 ustawy o systemie oświaty, będący podstawą wydania zaskarżonego rozporządzenia, stanowi, że minister określi w drodze rozporządzenia m.in. warunki i sposób „ocenia i klasyfikowania” uczniów. Zdaniem Rzecznika „przeliczanie” punktów uzyskanych na poziomie rozszerzonym na punkty uzyskane na poziomie podstawowym, będące w istocie „rekwalfikacją” realizowaną wobec dokonanej już oceny egzaminu, nie mieści się w granicach ww. upoważnienia, co narusza również konstytucyjne reguły wydawania rozporządzeń (art. 92 ust. 1 Konstytucji).

Po drugie, § 4 ust. 1 zaskarżonego rozporządzenia zmieniającego wprowadził tzw. amnestię maturalną, adresowaną do niektórych osób, które według zasad obowiązujących w dniu egzaminu maturalnego nie zdały tego egzaminu, tj. nie uzyskały ze wszystkich egzaminów „składowych” co najmniej 30% punktów. Zgodnie ze wskazanymi przepisami osoby, które zdawały egzamin maturalny po raz pierwszy w roku szkolnym 2004/2005 lub 2005/2006 i z jednego z przedmiotów obowiązkowych nie uzyskały wystarczającej liczby punktów, ale ze wszystkich przedmiotów łącznie uzyskały co najmniej 30% punktów, zdały egzamin maturalny. Ustęp 3 wspomnianego przepisu nakładał na okręgowe komisje egzaminacyjne obowiązek przekazania szkołom świadectw dojrzałości (w ciągu 7 dni od dnia wejścia w życie rozporządzenia), a na dyrektorów szkół – obowiązek przekazania świadectw uczniom objętym „amnestią”.

Rzecznik Praw Obywatelskich wskazał, że wspomniana nowela, wprowadzająca *ex post* modyfikacje w zakresie kwalifikacji maturzystów z lat 2005 i 2006, obniżające poziom wymagań niezbędnych dla

uzyskania świadectwa dojrzałości, narusza ustawę o systemie oświaty w zakresie, w jakim ustawa ta uzależnia uzyskanie świadectwa od „zdania” egzaminu maturalnego (art. 9 ust. 1 pkt 3 lit. b–f). W opinii RPO nie stanowi „zdania” egzaminu sytuacja, w której uczeń nie uzyskał pozytywnego wyniku ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych. Ponadto Rzecznik wskazał na niezgodność wymienionej regulacji z zasadą powszechnego i równego dostępu do wykształcenia (art. 70 ust. 4 zdanie pierwsze Konstytucji) oraz zasadą niedziałania prawa wstecz, wynikającą z klauzuli demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji).

Po trzecie, Rzecznik zakwestionował § 5 rozporządzenia zmieniającego, ustalającego termin wejścia w życie tego rozporządzenia (w odniesieniu do większości przepisów było to 7 dni od dnia ogłoszenia rozporządzenia). Wnioskodawca wskazał przede wszystkim na naruszenie zasad ochrony interesów w toku oraz zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikających z klauzuli demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji).

Po czwarte, rozporządzenie z 8 września 2006 r. wprowadziło na przyszłość wyjątek od wspomnianej wyżej zasady, zgodnie z którą zdanie egzaminu maturalnego uwarunkowane jest uzyskaniem odpowiedniej ilości punktów ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych. W świetle nowo dodanego § 97 ust. 2 rozporządzenia z 7 września 2004 r., świadectwo dojrzałości mógłby uzyskać uczeń, który z jednego przedmiotu obowiązkowego nie otrzymał co najmniej 30% punktów, lecz ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych uzyskał średnią co najmniej 30%. Zarzuty Rzecznika wobec wspomnianego przepisu były w zasadzie analogiczne do zarzutów skierowanych przeciwko przepisom o „amnestii” maturalnej (§ 4 ust. 1 i 3 – zob. wyżej).

W omawianym wyroku Trybunał Konstytucyjny uwzględnił wszystkie zarzuty wnioskodawcy, dyskwalifikując zasadnicze założenia rozporządzenia z 8 września 2006 r. Dodatkowym problemem był fakt, iż na podstawie niekonstytucyjnych reguł wiele osób uzyskało już świadectwa dojrzałości. Ponadto, wyrok zapadł na kilka miesięcy przed zbliżającymi się egzaminami maturalnymi w roku 2007. Z tych powodów TK zdecydował się na odroczenie utraty mocy obowiązującej zakwestionowanych regulacji (por. pkt II sentencji i tezy 13–15).

Warto wspomnieć, że analizując omawianą sprawę Trybunał powziął wątpliwość również odnośnie do konstytucyjności samego przepisu upoważniającego do wydania zaskarżonych rozporządzeń (art. 22 ust. 2 pkt 4 ustawy o systemie oświaty). Przepis ten nie stanowił jednak przedmiotu zaskarżenia wnioskodawcy, zatem Trybunał, związany granicami wniosku (art. 66 ustawy o TK), nie mógł orzec o jego niekonstytucyjności. Niemniej jednak TK w dniu 31 stycznia 2007 r. wydał z urzędu [postanowienie](#), w którym zasygnalizował Sejmowi potrzebę podjęcia inicjatywy ustawodawczej w przedmiocie odpowiedniej nowelizacji ww. przepisu ustawy o systemie oświaty (por. art. 4 ust. 2 ustawy o TK).

ROZSTRZYGNIĘCIE

I

1. § 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 8 września 2006 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szko-

lach publicznych i załącznik do tego rozporządzenia są niezgodne z art. 22 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty oraz z art. 92 ust. 1 Konstytucji.

2. § 4 ust. 1 i 3 ww. rozporządzenia jest niezgodny z art. 9 ust. 1 pkt 3 lit. b–f ww. ustawy oraz z art. 2 i art. 70 ust. 4 Konstytucji.

3. § 5 ww. rozporządzenia w zakresie, w jakim stanowi, że niektóre jego przepisy wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji.

4. § 97 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 7 września 2004 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych jest niezgodny z art. 9 ust. 1 pkt 3 lit. b–f ww. ustawy oraz z art. 70 ust. 4 Konstytucji.

II

Trybunał **odroczył utratę mocy obowiązującej** przepisów uznanych za niekonstytucyjne o 12 miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw.

GŁÓWNE TEZY UZASADNIENIA

1. Przepis art. 92 ust. 1 Konstytucji określa warunki, jakie powinno spełniać rozporządzenie i upoważnienie ustawowe do wydania rozporządzenia. Po pierwsze, rozporządzenie powinno być wydane na podstawie wyraźnego i szczegółowego upoważnienia w ustawie, w zakresie określonym w upoważnieniu. Brak stanowiska ustawodawcy w jakiejś sprawie, przejawiający się w braku lub nieprecyzyjności upoważnienia, oznacza nieudzielenie w danym zakresie kompetencji normodawczej. Upoważnienie do wydania rozporządzenia nie może się opierać się na domniemaniu objęcia swym zakresem materii w nim niewymienionych. Po drugie, przedmiot i treść stosunków regulowanych rozporządzeniem powinien mieścić się w granicach upoważnienia ustawowego i mieć na celu wykonanie ustawy. Cel ustawy może być określony wyłącznie w oparciu o analizę przyjętych w ustawie rozwiązań, nie zaś samoistnie, arbitralnie, w oderwaniu od konstrukcji ustawy. Po trzecie, treść rozporządzenia nie może naruszać Konstytucji ani ustaw.
2. W świetle zasady podziału władz (art. 10 Konstytucji), opartej na prymacie ustawy jako podstawowym źródle prawa, parlament nie może w dowolnym zakresie „cedować” funkcji prawodawczych na organy władzy wykonawczej. Nie jest dopuszczalne, aby decyzjom organu władzy wykonawczej pozostawić kształtowanie zasadniczych elementów regulacji prawnej. W systemie prawa powszechnie obowiązującego nie może funkcjonować regulacja podstawowa nieznajdująca bezpośredniego oparcia w ustawie ani niesłużąca jej wykonaniu, stosownie do modelu określonego w art. 92 ust. 1 Konstytucji (zasada wyłączności ustawy). Ustalenie granic szczególności regulacji ustawowej zależy zaś od charakteru normowanej materii. Im silniej regulacja dotyczy kwestii podstawowych dla pozycji jednostki (przede wszystkim jej wolności i praw), tym pełniejsza musi być regulacja ustawowa i tym mniej miejsca pozostaje dla odesłań do aktów wykonawczych.
3. Przepis art. 22 ust. 2 pkt 4 ustawy o systemie oświaty upoważnia ministra do określenia w rozporządzeniu m.in. warunków i sposobu „oceniania” i „klasyfikowania” uczniów. „Ocenianie” polega na porównywaniu efektów pracy z założeniami i określaniu rezultatu tego porównania według jakiejś skali. Z kolei „klasyfikowanie” polega na ustaleniu w określonym trybie ocen klasyfikacyjnych. „Przeliczanie punktów”, o którym mowa w § 2 zaskarżonego rozporządzenia zmieniającego, nie mieści się w zakresie żadnego z wymienionych pojęć. Jest bowiem konsekwencją już otrzymanych ocen klasyfikacyjnych i pro-

wadzi do nadania nowej prawnej relewantności egzaminowi. Ma za przedmiot rekwalifikację już dokonanej oceny i klasyfikacji co do osób, które nie zdały egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym, lecz jedynie na poziomie rozszerzonym. § 2 rozporządzenia zmieniającego jest zatem przepisem samoistnie regulującym pewną materię.

4. Przyjęty sposób przeliczania wyników egzaminu maturalnego prowadzi do absurdalnego skutku; osoby, które wybiorą poziom rozszerzony, mogą być bowiem potraktowane gorzej niż osoby, które będą zdawać poziom podstawowy. Prowadzi to do dyskryminacji osób, które wybierając zdawanie matury na poziomie rozszerzonym mogłyby oczekiwać przynajmniej tego, że nie zostaną potraktowane gorzej niż osoby decydujące się na zdawanie egzaminu na poziomie podstawowym. W operacji przeliczenia można się dopatrzeć także „równania w dół”, co jest niezgodne z celem przyjętym w ustawie o systemie oświaty. Wstęp do tej ustawy stanowi bowiem, że kształcenie i wychowanie służy rozwijaniu u młodzieży poczucia odpowiedzialności, a szkoła powinna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju. Ponadto system oświaty zapewnia m.in. opiekę nad uczniami szczególnie uzdolnionymi (art. 1 pkt 6 ww. ustawy). Należy zatem oczekiwać, że system zdawania matur będzie sprzyjał wyborowi podwyższonego poziomu egzaminu. Ponadto z aksjologią ustawy o systemie oświaty (rozwijanie u młodzieży poczucia odpowiedzialności) nie harmonizuje sytuacja, gdy identyczny rezultat (tj. pomyślne uzyskanie matury) raz uzyskuje się dzięki własnym staraniom i wysiłkowi, a innym razem – za pomocą „wirtualnie” zdanej matury, na skutek odpowiedniej reklasyfikacji.
5. „Zdanie” egzaminu maturalnego, w rozumieniu przyjętym w ustawie o systemie oświaty, oznacza pozytywną ocenę poziomu wykształcenia ogólnego, wiadomości i umiejętności ustalonych w standardach wymagań. W pojęciu tym nie mieści się sytuacja, gdy za osobę, która egzamin maturalny zdała, uznaje się taką, która pomyślnie takiego egzaminu nie złożyła, lecz którą następnie zaliczono do tej grupy, w wyniku wtórnej operacji przeliczeniowej. Zaskarżony przepis rozporządzenia zmieniającego (§ 4 ust. 1) obniża zatem ustawowo określone wymagania egzaminu maturalnego, rozumianego jako forma sprawdzenia wykształcenia ogólnego. Akt wykonawczy ma więc charakter samoistny.
6. Przepis art. 70 Konstytucji zawiera dwa kompleksy norm. Po pierwsze, określa zadania państwa w zakresie oświaty i nauki; po drugie, wyraża podmiotowe prawo do nauki. Zgodnie z art. 70 ust. 4 Konstytucji władze publiczne zapewniają obywatelom powszechny i równy dostęp do wykształcenia. „Równość” dostępu do wykształcenia jest uszczegółowieniem ogólnej zasady równości (art. 32 ust. 1 Konstytucji). Oznacza, że każdy musi mieć jednakową szansę podjęcia nauki w szkole każdego szczebla i każdego typu, a zakazane są wszelkie prawne różnicowania o charakterze dyskryminacyjnym. Z kolei „powszechność” dostępu do wykształcenia nie oznacza, że każdy, niezależnie od umiejętności i posiadanej wiedzy (talentu), ma gwarantowany dostęp do każdego szczebla wykształcenia. Działania wyrównawcze podejmowane przez władze publiczne powinny dotyczyć przede wszystkim nierówności i barier faktycznych, w tym finansowych, a nie samych wyników edukacyjnych, które z założenia odzwierciedlają rzeczywisty zasób wiedzy i umiejętności danej osoby. Celem i istotą tego prawa jest bowiem stworzenie jednostce realnych szans kształcenia na różnych poziomach edukacyjnych, w tym także z uwzględnieniem edukacji na poziomie wyższym. Chodzi tu zatem o równość szans, a nie powszechny dostęp do efektów wykształcenia. Prawo do nauki musi być ponadto postrzegane w kategoriach nie tylko dobra indywidualnego, lecz również społecznego. Urzeczywistnienie tego prawa jest bowiem nie tyle przywilejem jednostki, lecz stanowi warunek rozwoju społeczeństwa i pełnego uczestnictwa jednostki w życiu społecznym. Powszech-

ne kształcenie jest motorem rozwoju gospodarczego i cywilizacyjnego we współczesnym świecie.

7. § 4 ust. 1 rozporządzenia zmieniającego wprowadził pozorne „zrównanie” sytuacji osób, które mają co najmniej minimalny zasób wiedzy ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych, i sytuacji osób, które wprawdzie nie wykazały się owym minimalnym zasobem wiedzy, ale wobec których zastosowano mechanizm przeliczeniowy. Wszystkie te osoby otrzymały świadectwo dojrzałości, mimo że osoby z jednej grupy zdały maturę w wyniku pomyślnie złożonych egzaminów, a osoby z drugiej grupy uzyskały maturę mimo niepomyślnego wyniku egzaminu i konwersji tego wyniku dzięki następczemu zastosowaniu operacji matematycznej.
8. Zakaz reatroaktywności prawa, wynikający z zasady zaufania obywatela do prawa (umocowanej w art. 2 Konstytucji), nie ma charakteru absolutnego. Wprowadzenie retroaktywności może być uzasadnione ważnymi racjami o charakterze konstytucyjnym. Samo przekonanie o celowości czy potrzebie retroaktywności nie jest zatem wystarczające.
9. Przepisy zakwestionowane w niniejszej sprawie uregulowały retroaktywnie zamknięte stany prawne, zakończone ostateczną decyzją w kwestii urzędowej kwalifikacji złożenia egzaminu maturalnego. Odstąpienie od zakazu wstecznego działania prawa nastąpiło bez uzasadnienia konstytucyjnego. Nie można bowiem uznać, że to rozwiązanie zostało wprowadzone w celu ochrony praw maturzystów. Uzyskanie matury w trybie „amnestii” stygmatyzuje bowiem osoby, które są jej beneficjentami, co zmniejsza ich szanse w zakresie wykształcenia akademickiego i dalszej kariery.
10. Zasada pewności prawa, będąca implikacją klauzuli demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji), wyraża zespół cech przysługujących prawu, które zapewniają jednostce bezpieczeństwo prawne. Jednostka powinna mieć możliwość przewidzenia prawnych konsekwencji swych zachowań i zdarzeń oraz oczekiwania, że prawodawca nie zmieni ich w sposób arbitralny.
11. Zasada ochrony interesów w toku, będąca implikacją klauzuli demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji), zapewnia ochronę jednostki w sytuacjach, w których rozpoczęła ona określone przedsięwzięcia na gruncie dotychczasowych przepisów. Zasada ta nie ma charakteru bezwzględnego. Ma jednak bardziej kategoryczny charakter, jeżeli prawodawca wyznaczył pewne ramy czasowe, w których miało być możliwe prowadzenie określonych przedsięwzięć według z góry ustalonych reguł. Chodzi tutaj o sytuacje, w których: po pierwsze, przepisy prawa wyznaczają pewien horyzont czasowy dla realizowania określonych przedsięwzięć; po drugie, dane przedsięwzięcie ma charakter rozłożony w czasie; po trzecie, jednostka faktycznie rozpoczęła realizację danego przedsięwzięcia w okresie obowiązywania danej regulacji.
12. Osoby przygotowujące się do egzaminu dojrzałości realizują swe prawo do nauki. Są w trakcie procesu edukacyjnego, określonego w przepisach ustawy o systemie oświaty. Edukacja w szkole ponadgimnazjalnej ma na celu przygotowanie do zdania egzaminu dojrzałości i uzyskania świadectwa dojrzałości, co ma umożliwić dalsze kształcenie na poziomie szkoły wyższej. Rok szkolny rozpoczyna się 1 września każdego roku (art. 63 ustawy o systemie oświaty). Z tym dniem dla osób rozpoczynających ostatni rok szkolny w ramach szkół ponadgimnazjalnych, których ukończenie jest warunkiem uzyskania świadectwa dojrzałości (art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie oświaty), rozpoczyna się ostatni etap przygotowania do egzaminu maturalnego. Osoby te już co najmniej od dwóch lat były przygotowywane w sposób dostosowany do wymagań egzaminu maturalnego. Zmiana tych wymagań na ostatnim etapie przygotowań jest dla nich zaskoczeniem. Po-

wszechnie znana zapowiedź takich zmian nie może być przy tym traktowana jako wystarczająca dla zabezpieczenia interesów w toku.

13. Instytucja **odroczenia wejścia w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego** (por. art. 190 ust. 3 Konstytucji) stwarza możliwość złagodzenia skutków usunięcia z porządku prawnego niekonstytucyjnych przepisów. Ustawodawca uzyskuje szanse zmiany stanu prawnego w okresie odroczenia. Należy przy tym podkreślić, iż błędem byłoby założenie, że w czasie biegu terminu odroczenia prawodawcy przysługuje immunitet usprawiedliwiający beczyność.
14. W niniejszej sprawie odroczenie wejścia w życie wyroku jest dyktowane przekonaniem, że nie należy kolejny raz narażać osób, które przygotowują się do matury w 2007 r., na zmianę reguł gry w czasie, gdy biegnie kalendarz maturalny.
15. Jako tzw. ustawodawca negatywny TK nie może odwrócić skutków już zaistniałych w wyniku wejścia w życie i stosowania określonych regulacji. To do podmiotów stanowiących prawo należy ukształtowanie stanu prawnego w sposób zgodny ze standardem konstytucyjnym w sposób umożliwiający przywrócenie konstytucyjności, bądź przynajmniej minimalizacji skutków wprowadzenia niekonstytucyjnych przepisów.

Przepisy Konstytucji i ustawy o TK

Konstytucja

Art. 2. Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.

Art. 10. 1. Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej opiera się na podziale i równowadze władzy ustawodawczej, władzy wykonawczej i władzy sądowniczej.

2. Władzę ustawodawczą sprawują Sejm i Senat, władzę wykonawczą Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej i Rada Ministrów, a władzę sądowniczą sądy i trybunały.

Art. 32. 1. Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.

Art. 70. 1. Każdy ma prawo do nauki. Nauka do 18 roku życia jest obowiązkowa. Sposób wykonywania obowiązku szkolnego określa ustawa.

2. Nauka w szkołach publicznych jest bezpłatna. Ustawa może dopuścić świadczenie niektórych usług edukacyjnych przez publiczne szkoły wyższe za odpłatnością.

3. Rodzice mają wolność wyboru dla swoich dzieci szkół innych niż publiczne. Obywatele i instytucje mają prawo zakładania szkół niepublicznych oraz udziału władz publicznych w ich finansowaniu, a także zasady nadzoru pedagogicznego nad szkołami i zakładami wychowawczymi, określa ustawa.

4. Władze publiczne zapewniają obywatelom powszechny i równy dostęp do wykształcenia. W tym celu tworzą i wspierają systemy indywidualnej pomocy finansowej i organizacyjnej dla uczniów i studentów. Warunki udzielania pomocy określa ustawa.

5. Zapewnia się autonomię szkół wyższych na zasadach określonych w ustawie.

Art. 92. 1. Rozporządzenia są wydawane przez organy wskazane w Konstytucji, na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania. Upoważnienie powinno określać organ właściwy do wydania rozporządzenia i zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu.

Art. 190. [...] 3. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał Konstytucyjny może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Termin ten nie może przekroczyć osiemnastu miesięcy, gdy chodzi o ustawę, a gdy chodzi o inny akt normatywny - dwunastu miesięcy. W przypadku orzeczeń, które wiążą się z nakładami finansowymi nie przewidzianymi w ustawie budżetowej, Trybunał Konstytucyjny określa termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego po zapoznaniu się z opinią Rady Ministrów.

Ustawa o TK

Art. 4. [...] 2. Trybunał przedstawia właściwym organom stanowiącym prawo uwagi o stwierdzonych uchybieniach i lukach w prawie, których usunięcie jest niezbędne dla zapewnienia spójności systemu prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 66. Trybunał orzekając jest związany granicami wniosku, pytania prawnego lub skargi.